

نکته دهم: جدا شدن از نماز جماعت بین نماز

یکی از نکات مهم در احکام نماز جماعت این است که آیا مأموم هر جای نماز جماعت خواست می تواند نیت فردا کند؟ معمولاً افراد اگر به نماز دوم برسند سعی می کنند رکعت دوم نماز اول بعد از دعای دست نیت فردای کرده بقیه نماز اول را بخوانند و نماز دوم خود را نیز به جماعت اقتدا کنند. در حالی که این مسأله اختلافی است، طبق نظر امام خمینی قدس سره که در زمان حیات امام بسیاری از مردم مقلد ایشان بودند اشکالی ندارد، اما جوانان امروز که بعد از رحلت امام به سن تکلیف رسیدند توجه به نظرات مراجع تقلید خود در این مسأله ندارند، از این رو به بیان نظرات آنان می پردازیم:

آیات عظام امام خمینی، اراکی، فاضل رحمهم الله و نوری همدانی: انسان در بین نماز جماعت می تواند نیت فردای کند.

آیات عظام گلپایگانی قدس سره، **صافی:** احتیاط واجب آن است که در بین نماز جماعت تا ناچار نشود، نیت فردای نکند، بلی پیش از سلام امام بدون عذر می تواند نیت فردای نماید.

آیات عظام خوئی، تبریزی رحمهما الله: اگر مأموم در بین نماز بخواهد قصد انفراد نماید در صورتی که از اول نماز چنین قصدی نداشته، اشکال ندارد ولی اگر قبل از اول نماز قصد داشته است، مورد اشکال است.

آیت الله سیستانی: اگر مأموم در بین نماز بدون عذر قصد انفراد نماید، صحّت جماعتش محل اشکال است ولی نمازش صحیح است مگر آن که به وظیفه منفرد عمل نکرده باشد که بنا بر احتیاط واجب باید نماز را اعاده کند ولی اگر چیزی را کم یا زیاد کرده باشد که در صورت عذر نماز را باطل نکند اعاده لازم نیست. مثلاً اگر از اول نماز قصد انفراد را نداشته و قرائت را نخوانده، ولی در حال رکوع چنین قصدی برایش پیدا شود، در این صورت می تواند نمازش را به قصد انفراد تمام کند و لازم نیست که آن را اعاده نماید و همچنین است حکم اگر مأموم در نماز جماعت از اول نماز قصد فرادا کردن آن را نداشته و یک سجده را برای متابعت و همراهی زیاد کرده باشد و بعد از آن چنین قصدی برایش پیش آید، اما اگر مأموم از اول نماز قصد فرادا کردن آن را داشته و حمد و سوره را نخوانده باشد، بنا بر احتیاط واجب، جماعت، بلکه اصل نمازش صحیح نمی باشد؛ مگر

آنکه جاهل قاصر باشد (یعنی در فراگیری مسأله کوتاهی نکرده باشد) و رکنی را به قصد متابعت از امام جماعت، اضافه نکرده باشد که در این صورت لازم نیست نمازش را دوباره بخواند.

آیت الله زنجانی: احتیاط مستحب آن است که در بین نماز جماعت تا ناچار نشود نیت فرادی نکند، ولی اگر نیت فرادی کرد، اشکالی ندارد بلکه اگر از ابتدای نماز هم قصد داشته باشد که در بین نماز نیت فرادی کند، نماز جماعتش اشکالی ندارد.

آیت الله وحید: عدول از جماعت به فرادی در حال تشهد قبل از سلام امام در حالی که از اول قصد عدول نداشته باشد اشکال ندارد و همچنین است قبل از تشهد در صورتی که معذور باشد و در غیر این دو صورت محل اشکال است، چه از اول نیت عدول داشته باشد یا در اثناء قصد عدول کند. ولی اگر به وظیفه منفرد عمل کرده نمازش صحیح است و همچنین اگر بعد از گذشتن محل قرائت عدول کرده و از اول قصد انفراد نداشته نمازش از جهت ترک قرائت صحیح است.

(توضیح المسائل معظم له، مسأله ۱۴۳۱)

آیت الله مکارم: بدون عذر نمی توان از جماعت جدا شد و نیت فرادی کرد، خواه از اول تصمیم بر این کار داشته باشد یا در اثناء نماز.

آیت الله بهجت قدس سره: انسان در بین نماز جماعتی که خواندن آن به جماعت، واجب نیست، بنا بر اظهر می تواند نیت فرادی کند، اگر چه از اول نماز، قصد فرادی داشته باشد، مثلاً نیت کند که دو نماز خود را با یک نماز امام بخواند، یعنی قصد کند که بین نماز، فرادی کند و زودتر تمام کند و دوباره نماز دوم را به او اقتدا کند، ولی ممکن است از جهت اخلاص به نظم جماعت و اشتباه انداختن مأمومین ممنوع باشد.

(مأخذ احکام بیان شده: توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۷۷۷، مسأله ۱۴۲۳، توضیح المسائل جامع،

ج ۱، ص ۴۹۰، مسأله ۱۷۳۵)

آیات عظام امام خمینی، اراکی، بهجت رحمهم الله، مکارم و نوری همدانی: اگر مأموم به واسطه عذری بعد از حمد و سوره امام نیت فرادی کند لازم نیست حمد و سوره را بخواند* ولی اگر پیش از تمام شدن حمد و سوره نیت فرادی نماید، باید مقداری را که امام نخوانده بخواند.**

* **آیت الله سیستانی:** ولی اگر بدون عذر باشد یا پیش از تمام شدن حمد و سوره نیت فرادی نماید بنابراین احتیاط واجب، لازم است همه حمد و سوره را بخواند.

* **آیت الله صافی:** بلکه بنابراین احتیاط، مقداری را که امام خوانده نیز بخواند.

آیت الله خوئی قدس سره: اگر مأموم بعد از حمد و سوره امام نیت فرادی کند بنابراین احتیاط واجب باید تمام حمد و سوره را بخواند و اگر پیش از تمام شدن حمد و سوره نیت فرادی نماید، لازم است مقداری را که امام خوانده نیز بخواند.

آیات عظام فاضل، تبریزی رحمهما الله: اگر مأموم بعد از حمد و سوره امام نیت فرادی کند، لازم نیست حمد و سوره را بخواند ولی اگر پیش از تمام شدن حمد و سوره نیت فرادی نماید* و یا بلافاصله پس از اقتدا قصد داشته که بعد از حمد و سوره امام نیت فرادی نماید بنابراین احتیاط واجب حمد و سوره را از اول بخواند.

* **آیت الله تبریزی** قدس سره: بنابراین احتیاط مقداری را که امام خوانده نیز بخواند.

آیت الله وحید: اگر مأموم پیش از تمام شدن حمد و سوره امام نیت فرادی نماید واجب است حمد و سوره را بخواند هر چند مقداری از آن را امام خوانده باشد و همچنین –بنابراین احتیاط واجب– اگر بعد از حمد و سوره امام پیش از رکوع نیت فرادی کند. (توضیح المسائل معظم له، مسأله ۱۴۳۲)

آیت الله زنجانی: اگر مأموم بعد از حمد امام نیت فرادی کند لازم نیست حمد را بخواند، ولی اگر پیش از تمام شدن حمد نیت فرادی کند، باید مقداری را که امام نخوانده بخواند و احتیاط مستحب آن است که قبل از آن، قسمتی را که امام خوانده به نیت مردد بین قرائت واجب نماز یا قرائت قرآن بخواند. (مأخذ احکام بیان شده: توضیح المسائل مراجع، ج ۱، ص ۷۷۷، مسأله ۱۴۲۴)

.....